

A 5709.

Computus nouus et ecclesiasticus totius fere Astronomie fundamentū
pulcherrimum continens. Clerico non minus utilis
quam necessarius: cum additionibus quibusdam
dam nouiter impressis.

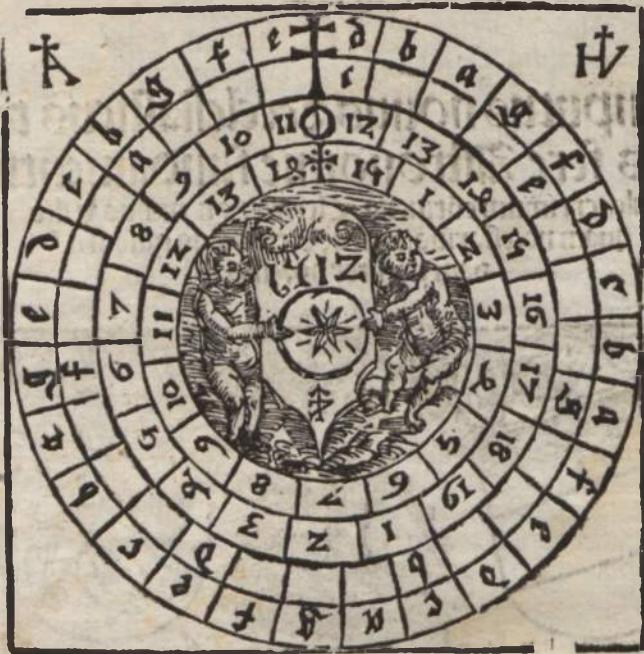

Scanso. 6.

Act. 1335

Scenis. Wien. Bücherei. 176-186.

37

St 225
 LIBRARIUM
 UMCS
 LITBLIN

Citteram dominicale ad annum propositu scire si cupis. In littera d rotule exterioris circa crucem posita. 1512. numerare per annis futuris dextrorum: et præteritis sinistrorum incipe: tunc tibi in loco anni tui propositi littera dominicalis occurret. Si vero due littere tibi occurrerint: annus talis erit bisextilis. Eius littera prime rotule ad festum Mathie apostoli. Alia aut littera secunde rotule in sequenti parte anni pro littera dominicali computabitur. Sic pariter aureum numerum anni propositi in tertia rotula in numero. 12. prope lineam crucis. 1512. numerando inuenies et aureus numerus in loco quo tuus numerus propositus reperiret anni propositi tibi occurret. Consequenter in quarta rotula interiori in ditione Romana anni propositi eodem modo inuenies ut supra de alijs dictum est. Et finita rotula aliqua numerando reincipiatur quoniam perpetuo durabit.

Prefatio.

Via optimorum philosophorum sententia est. Tempus
esse optimum: quippe cuius iactura grauissima fit
et irreparabilis. Videlicet illi sue rite copiam is con-
sulere: qui eius discerniculo qd quaes vite parte
agant: obseruare et figillatim digerere plicuerere.
Id vero quancq; in omni viuedi genere laude dig-
num est. Plurimi tñ illis et ornamenti et emolumenti addit: quib; ip-
sa temporum digestio plus necessaria est. Sacerdotibus dico: rex ipsi
ritualium et oino ecclesie orthodoxe magistris: Christi vicariis: q; vti-
nam et temporum distributione: et festorum ordinatione ecclesie nostre
pseverata et approbatam vituperabili segnicie semota: diligenter: edisce-
rent: et rex talium autores ac reformatores Mathematicos dilige-
tius coleret: ac observareret: qbus ecclesie splendor et pcordia ea in re
non parum debere videb; Deinde artes huiusmodi: quas fere soleret
exhibilare: et religioni dissidenas existimare scioli: et hypocrite: tanto ar-
dentius appeteret: quanto ceteris sunt iucundiores: et pribus suis
orationibusq; moderandis festisq; mutandis: vt annorum curriculo
vario attingit: plus necessarias. Cum enim sit lepus mensura mortis
se extendens et in ea que preteriere et in ea que futura sunt: vt Phi-
isci sentiunt. Quis obsecro sacrificulus pres biter se tempora posse
recte obseruare iactet: cui ex rex ars et supputandi ratio ignota
est: et desidia quadam nauseante reiecta. Errant hñ et a vero tantum
absint: quantu; Hispanis Veneto dissidet Eridano: Qui motuum
et magnitudinu; disciplina que Mathematice appellat: religioni
nostrae nihil vel paru; cōmodare: perpera autumat. Cum sit a primis
illis ordinis nostri patribus: temporum per annos varitas et natura:
in festis dispergiendis summopere disquisita: et ob id ad solis preci-
pue motu q; prime fieri potuit aplicata. Quia obrem cu; ea res per
tot retro secula non nihil immutata sit: et primarie institutioni disso-
na. Vocatus erat superioribus annis Joannes de Monte Regio
Vienna a Sanctissimo dño nostro Sixto.iiij. pro Calendario refor-
mando: qd dubio pcul p sui ingenij perspicaciat incredibili prestitiis
set: ni fato interceptus die obiissest immature. Resipiscere igit deli-
rantes et eroz pscij animu; institueret in melius: Lecturi vel hoc exi-
le et rudimentarioru; opusculu; qd intellectu; in melius: (si maiora eos absterreat)
satis erit: superq;. Quo hec fere prident. De aureo numero: de Ci-
clo trinitatis: de Ciclo solari. Littera dñi: ali. Interualllo: Concur-
rentibus. Festis mobilibus. Forma celi et ordine sphaeraz. De q-
tuor elementis. Situ et motu firmamenti et plerisq; altis plane neces-
sarioris: que dum intellecta fuerit: iam tandem se quisq; fateatur scire
quod sacerdoti et religionis studioso sic oīm maij necesarium.

C Capitulum primum.

D e Auro numero.

Mille quadrigintos ab anno dème salutis
Vnum cum annis octuaginta et iugera
Numerum aureum residens ciclum edocet
Decem et novem super hos cum excreuerint anni:
Hos totius abyce: reliquum pro cido teneto.

C Pro declaratiōe huius. Subtrahē mille quadringentos et octua-
ginta annos ab anno tibi proposito: et quis numerus superfie-
rit aureū ostendit ubi numerū. **T**c. Vel sic. Annos pertranscas dico-
tos silentio: et nuerare incipias octuaginta duo octuaginta tria. **T**c.
in digito usq; a proposito tibi annum et quot vnitates ex talis nume-
ratione prouenerint aureū numeri siue cicli: in luna: est tibi demon-
strabit. Circa quos vnum nota. Cum sup: ad eos annos ultra de-
cem et nouē ali⁹ excrenerint: depere decē et nouē quotiens poteris:
et illud qđ ultra residuum fuerit aureū tibi cicli indicabit: et ideo de-
ponunt decēnouē: qđ ciclus lunaris ultra. i9. annos se non extēdit.
C Facilius autem modo aureum numerum taliter inuenies. Ad-
de annis Christi vnum aggregatumq; totum peri. i9. diuidas: et quic-
quid restiterit pro aureo numero teneas.

C Capitulum secundum.

D e ciclo Indictionis.

Cicum qui cupis scire indictiones.

Mille quadriū octuaginta duos: et dème annos.

Residuus uulnus circuī ciclus erit indictionis.

Lum excederint quid collas reliquum retinendo.

C Declaratio. Subtrahē ab anno tibi proposito mille quadringen-
tos octuaginta duos: et nueras tibi ciclū ostendet indicio-
nis. Vel alio modo. Hos annos obmitte: et incipe numerare octua-
ginta tria octuaginta quoq; **T**c. usq; ad annū tibi propositū: et quot vni-
tates ad annū propositū numeraueris: tot sunt cicli indictionis. Et
cum talis numerus ultra quindecim vnitates excrecentia petierit
quindecim triā ab iuncte toties quoties poteris residuū erit ciclus in-
dictionis: qđ iste ciclus in tot annis videlicet. i5. vice altera renouaf.
C Facilius sic. Adde annis Christi. 3. et totū aggregatū peri. 3. diui-
das: et quicquid restiterit pro ciclo indictionis babero.

C Capitulum tertium. De ciclo Solari.

Mille tollas: quodcumq; septuaginta.

Quicquid superriuerit solis ciclum relecto:

Vigil nocte si numerando sic superabis

Tolle quaterseptem: tene et quod accidit ultra.

C Declaratio. Subtrahere ab anno tibi proposito. 1475. annos et quod remanserit post subtractione taleni: est ciclus solaris. Uel sic nullam agas numerationem cum annis preno: atis: sed simpliciter numera. 76. deinde. 77. et. usq; ad propositum anni et quot annates excreuerint ciclum Solare tibi indicabunt. Et si ex tali subtractione ultra. 28. superauerint: has. s. 28. annates equales poteris abhinc: et reliquum pro ciclo Solari tenete. **C** Uel aliter. Adde annis Christi. 9. et productum per. 28. diuidito: et quicquid superfluerit ciclus Solaris erit anni propositi.

C Capitulum quartum.

De littera dominicali.

Unum prebet g f: duo e. tria d: quattuor c.

Quinq; dat b a: sex g: septem f: octo autem l.

Nouem dat d c: decem b: vnius a: g duodecim f: et f

Tredeceim f e: quatuordecim b: quindecim c: sedecim b.

Septendecim a g: octodecem f: undecim e: d quoq; viginti:

Vigintunus c b: vigintiduo a: viginti tria g: vigintiquattuor f:

Viginti quin e d: viginti sex c: vigintiseptem b: vigintiocto a.

C Declaratio. Quicunq; scieris ciclum Solarem: de facili litteram dominicalem inuenies iuxta metra prescripta: quia quolibet metrum circa eius initia bisextile annū notat. Prima enim littera ad festū Mathie durat: altera totum annum revolut. Notat ergo clare in metris numerus que littera sub eo ordinatur. Nam g f: sub uno: e sub duo: d sub tria: ut patet inspicienti. **C** Item textus prescriptus per sequentē scalam clare resoluitur: semper enim in ea litteram dominicalem sub numero cicli Solaris repertus. At due littere sub uno numero reperte: annum bisextilem notant: primaq; littera vim habebit usq; ad festū Mathie: reliqua in finem anni. Insuper in tali anno bisextili littera f: die Mathie apostoli d: apliceat: scilicet ipsum apostoli vel priori vel posteriori die celebrabit prout dioecesis aliqua obseruare consuevit.

Ci.so.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Li.do.	g	e	d	c	b	g	f	e	d	b	a	g	f	d
Bisep.	f				a			c				e		
Ci.lo.	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
Li.lo.	c	b	a	f	e	d	c	a	g	f	e	c	b	a
Bisep.		g				b						d		

C Capitulum quintum.

De Interualllo.

I 2 3 4 5
 Elephas a terra festinat bubulus ex terra
 6 7 8 9 10
 Clericus facere decipitur gaudijs crebre
 II 12 13 14 15
 Arciculum degener gaman excellit adulter
 16 17 18 19
 Docce barbatum egomet considero nullum
 Littere interuallum notant ebdomadarum
 Si feria precesserit primam litteram verbi
 Una septimanis superadditur dicens
 Cum postcedit littera sis conseruit in illis
 Aut ipsa cum fuerit nuncrum baud variabib.

De laratio. Sicut aureus numerus exten-uit i.e ad.19. ita et in
 his metris:19.notantur dictiones: et una quies aurico numero ac-
 commodatur. Prima videlicet Elephas vnitati. Secunda videli-
 cet a terra dualitati. et. Ipsa scito igitur aureo numero: aspiciatur
 dictio sibi correspondens quia quot talis litteras habuerit: tot
 septimanas figurat interualli. Et hoc verum est si prima littera ei-
 usdem dictiomis littera dominicalis fuerit: aut una ex his litteris
 que eandem sequuntur in ordine feriarum. Si autem una ex prece-
 dentib. 18 fuerit: tunc predictis septimanis una ebdomada connu-
 meretur. Bratia exempli: si vnu fuerit aureus numerus: Elephas
 sibi correspondet: et ipsa dictio. 7. in se litteras continet: que. 7. heb-
 domadas interualli manifestat: et hoc si exque est prima littera ei-
 usdem dictiomis: vel f g: que sunt sequentes: littera dominicalis fue-
 rit. Si autem. a. b. c. vel. d. que sunt precedentes eam: littera domi-
 nicalis fuerit: tunc dictis septimanis unam coadiunges. Et sic octo
 erunt septimane.

Capitulum tertium.
De concurrentibus.

Venit t. ditas d. tres dat concurrentes

Equator. f. quinq. g. sex. a. iii super nihil

In bise, tili concurrentes prima notantur

Secunda hebdomadas interwalli figurat.

Declaratio. D. iia interwallum d. iox annoz pars est: sumens tamen nomen a posteriori quoniam a fine singula sunt denominanda, et. Sunt etiam et due eius partes videlicet concurrentes et septimane. Concurrentes quidem sunt dies superfui ultra septimanas: et sunt anni precedentis: scilicet dies a natali saluatoris usq ad dominicam proximam que sequitur. Et si a littera dominicalis fuerit: concurrentes nullus celebratur: sed integre septimane. Si b. die a viii. c. duo et. Ebdomade autem alia pars sunt: scilicet precedentes et sequentes anni: hoc est a dominica que sequitur nativitatem domini usq ad dominicam. Esto mihi. In anno autem bisextili duplex est modus querendi interwallum: per primam enim iteratur dominum: caleni concurrentes: per secundam vero septimane intelligantur,

Subsequens tabella pro Interwallo comodissime adiuncta est.

	o	1	2	3	4	5	6	Locus.
A	b	c	d	e	f	g		Lit. do.
1	8	8	8	8	7	7	7	
2	6	6	6	6	6	6	6	
3	9	9	9	9	9	8	8	
4	8	7	7	7	7	7	7	
5	6	6	6	6	5	5	5	
6	9	9	8	8	8	8	8	
7	7	7	7	7	7	6	6	
8	10	10	10	9	9	9	9	
9	8	8	8	8	8	8	7	
10	7	7	6	6	6	6	6	
11	9	9	9	9	9	9	9	
12	8	8	8	7	7	7	7	
13	6	6	6	6	6	6	5	
14	9	9	9	9	8	8	8	
15	7	7	7	7	7	7	7	
16	6	6	6	5	5	5	5	
17	9	8	8	8	8	8	8	
18	7	7	7	7	6	6	6	
19	10	10	9	9	9	9	9	

Hebdomate Interwalli.

Capitulum septimum.
De festis quinque mobilibus.

Et ex septimanis interuersali deme duas
Sic dominica fiet septuagesima nota.
Adiunges his uham si quadragesimam optas
Ser quadragesime cum pascha petet celebrari
Septimam: et azimo quinta rogatio currit
His demum bimas ad de spiritum cole sanctum.

C Declaratio. Cum tu festa mobilia quinq; scilicet Septuagesimam. Quadragesimam. Pascha. Rogationes: atq; Penthecostem inuenire cupis: proposito nsiero primo septimanam interuersali: ab his duas deme ebdomadas: t ipsa dominica tibi Septuagesimam mon strabit. Si autem Quadragesimam quiescens: septimanis interuersali vi: adiunge. A quadagesima usq; ad sanctum pascha ebdomade sex. A festo pascatis ad dominicam Rogationis septimane huius. A festo pascatis ad festum ascensionis domini dies. 40. utroq; festo inclusio. Ad Penthecostem vero a festo pascatis dies. 50. utroq; pariter festo inclusio et id nomen ipsum Penthecoste testari vide. Penthecostes enim grece chonquagesimus latine dicitur: prout post festum Penthecostes prima dominica festum Trinitatis: post qd etiam mox quinta feria festi uitas Corporis Christi celebratur. Adventus domini semper incipit dominica post festum Rimi iuxta metrum illud. Adventus domini sequunt solennia Rimi. Festum autem Rimi agitur. 26. die Novembrie.

C Uel Septuagesimam etiam bis versibus facile quouis anno inuenies: qua inuenienta reliqua festa mobilia tandem per superiorem doctrinam facile inuenientur.

A festo stelle que sit noua luna require
Tertia lux domini post septuagesima fiet.
Si cadit in lucem domini tunc sume sequentem.

Capitulum octauum. De forma
et ordine spherarum.

Rotunda nobilior et mathematicis datur
Figura: huic similem assumpsit sibi mundus.
Ut a quacunq; parte fluuium producat eam
Duas precipue notas possidet regiones.
Corruptibilem enim distinguit ab eterna
Ecce qd pulchre incorruptibilem spheris ornat

Empireum suum magis fire tenet dei sedem
Nonum simpliciter cursu colligit alios ei
Sidus circuit in trigintsex millesimis giro
Saturnus sphaeram annos per triginta revolute
Jupiter duodecim. Mars compleat binos annos
Sol princeps inter alios cursum annis docet
Venus ac Mercurius tot compleant quasi dies
Insumam luna tenens mensam sibi assunxit.
Pro declaratio. Mundus habet figuram dispositam ad medium
nobilioris figure que rotunda formam patet ut probat oes mathe-
matici. Ex eo autem nobilis est: quod omnis figura experimetra et ca-
pacissima: et quod mundus multa patet ideo talis figura comoda fuit.
Hunc autem diuinum mundus principali divisione in duas partes sive
regiones scilicet in elementares et clementares. Ethereas: que et celestis est: et
a philosophis quinta nuncupata essentia: habet primum superemum ce-
lum videlicet Empyreum: et illud immobile est in quo electi cum deo
existunt. Deinde primus mobile: quod ut textui satisfiat: nona sphaera
appellari potest: quamque Theoricum Astronomicum obseruatorum id scilicet
primum mobile decima relint esse sphera: et in spacio diei naturalis
motus suu circa terram completus ab oriente in occidente rapies leuis est
inferiores sphaeras celestes. Octana succedit sphaera que celum sive
latum sive firmamentum recte dicitur: habet enim oes: et se stellas per hanc
planetas et duo luminaaria: motus eius proprius: ut per hoc
ap occidente in orientem. 100. sero annis gradu uno: et sic firmamen-
tum motu iam dicto in 36000. annorum revolutione. Subsequitur Satur-
nus cursum suum compleans annis. 30. Iouis debinc revolutione sic
annis. 12. Martis annis duobus. Solis anno uno et sic ferme Mer-
curis mercurius circuitus complevit. Tunc postremo curius men-
se uno sive diebus. 27. horis. 8. determinatur. Planetae etiam vero
hoc brevi versiculo saepe memorantur.

Post simum sequitur ultima luna subiecta.

Capitulum nonum.

De quatuor elementis.

Terra petens medium inter elementaque centrum
Ad figuram celum sphaeram ostendit quae suam
Non quadratam sed rotundam continet formam
Stelle in occasum probant tendentes ab ortu

Proxima res maior ea que longe videtur.

Non in stellis apparet vapor nisi resistatur.

Conuexum sphære: circumscribit cōicaūm aquē:

Aquam aer: et ipsum iugis: hec dementia

Quē quattuor essentie seu mortalium sphere

A philosophis edocis probate ac vere.

C Pro declaratione Terra est in medio firmamenti tanq; centrū in circulo equaliter distans ex oībus partib; celī in figura rotunda sicut celū. Et hoc p̄baſ per stellas: qz ex oībus partib; a nobis in vna et eadē q̄ntitate vident: qd nō eset si terra ex vno loco magis ad celū appropinquaret q̄ et alio. Sed q̄ stelle majoris quantita‐ris nobis apparet existētes i oriente vel occidente: hoc p̄uenit ppter mediū non depuratiū: sed per vapores eleuatos in spissatū: sicut de narius plectus in aquam et maior in ea q̄ extra ipsam apparet. Sic ergo clare apparet terra esse rotundā et in medio firmamenti locata: non quadrata nec planā existēte qz sic nō equaliter ex oīb; partibus influxi recipere: qz angulus qui magis accederet ad firmamentū influxi magis subesset. Sed qd nobis plana videt est nimia magnitudo eius: quo ad aspectū nostrū: que tñ magnitudo ad firmamentū sive ad celū nulla est vel qñ minimi puncti ad maximū circulū qz minima stella in celo multo maior est q̄ tota terra: exceptis Luna Venere et Mercurio q̄ minores sunt in q̄ntitate q̄ ipsa circa. Sol enim centies sexagesies series (aut bōe Alfraganū differētia. 22.) maior est tota terra: et ipsa terra est frigida et sic ca: quā sphera aque circulat: certa et indeterminata parte excepta ppter p̄seruationē vite animaliū terrestriū: que in aqua vivere nequeat. Et aq̄ est frigida et hūida: et subtiliū elementū q̄ terra. Aer insuper circulat aquā q̄ est calidū et hūidus et subtilior q̄ aq̄. Ignis vltio sphera aeris circuit: calidus et siccus est inter oīa elemen‐ta subtilius et nobilis: quā sphera Luna circumscribit ut priū dictū est. Et dicunt quattuor essentie seu mortaliū sphere: qz omne cōpositū ex his vitā acquires p corruptionē mortale ipsam amittit: ergo et iste sphera dicunt generabiliū et corruptibiliū. Planetaꝝ vero et stellaz ingenerabiliū et incorruptibiliū sphere probantur.

C Capitulum decimū. De situ et motu firma‐menti: atq; de equinoctijs et Solsticij.

Mobile continuē per binos cardines volat.

Supremus ad Austrum nobis eternū occultus

Alter ysam custodit arcticus nuncupatus

Lingitur ecclum choruscationisq; zona
Que equat diem ac noctem in horis

Quam girus australium per medium secat

Principium arietis ac libre testificantur

Recedit ab equinoctio ad noctem caput cancri

Ad meridiem caper his solsticia dantur

Hec quatuor p:escripta cardinalia signa

Ordo signorum talis in celis notatus.

Est aries:taurus:gemini:cancer leo:virgo:

Libras:scorpius:arctenens:caper:amphora:pisces:

Sub quibus erratice necnon fine horantur

Iudicantes opiniam iunctim apicentes

Ex quorum continet aura perditatur.

Nunc tendit ad pluviat:ventum:aut claritatem;

Contra declaratione. Primi mobile sive celum nouum continet et re-
gulariter ab oriente in occidente mouet super duos polos mundi
scilicet arcticum et antarcticum in viginti quatuor horis semel revolu-
tione facies. Arcticus quidem polus est prope extremam stellam in cau-
da vise minoris: et ille nobis semper apparet et stelle similiter in pro-
pinquo secum erit stetes. Sed antarcticus quasi oppositus arctico est
ppetuo nobis occultus: sursum tamen ea pars celi dicitur qua po-
lus ille antarcticus splendescit: deorsum vero celi ubi noster est po-
lus arcticus: deinde auctoritate philosophi scđo celi: ories destru
occides vero sinistrum: non quidem sine ratione dici merent: sicq; meridi-
es ante septemtrio retro vocabit. Ab eisdem polis dictis distat qđa
circulus ex oib; partib; equaliter per 90. gradus: qui cingulus
primi mobilis vel equinoctialis dicit: quem circulum orbis signorum sive
zodiacus in duobus locis secat: scz apud principiū arietis et prin-
cipiū libre et una medietas zodiaci tendit versus septentrionem in
qua hec signa existunt. Aries. Taurus. Gemini. Cancer. Leo. Virgo.
que signa septentrionalia dicunt: et principiū cancri maxime vide-
licet per 24. fere gradus ab equinoctiali remouet: alia vero signa
secundum minorem distantiam. Alia aut medietas zodiaci versus
meridiem tendit: in qua sunt hec signa. Scorpio. Sagittarius. Ca-
pricornus. Aquarius: et Pisces: que meridionalia dicunt: et tanti
principiū Capricorni distat versus meridiem quānti principiū cancri:

qui simul opponuntur. Dicunt autem hec quatuor signa cardinalia sicut
Aries: Cancer: Libra: Capricornus quasi principalia: quod sol per in-
gressum ad ea quartuor anni sepora trahat. Alia vero ex his signis
minus principalia dicuntur. Et sub his ducdecim signis planete et
stelle fixe ab occidente in orientem mouentur: et inde inter se vario er-
rantium accessu impulsu aut radiorum coniectu extimulantur: auroras
scdm radiorum naturam immutant et alterant qualiter sentimus in suc-
culis et pleiadiibus, et dum Luna vel aliis planetis accesserit.

Capitulum undevicesimum de aspectibus planetarum:
et de Eclipsibus Solis et Lunae.

Applicationes quinque sunt erraticorum

Prima coniunctio in signo uno et gradu datur

Secunda per duo signa: tertio per tria distancie.

Tertia per quatuor oppositi septimum notans

Lunam sub Eclipticis solis rota causatur

Quam eccentricus Luna partes ad duas scindit

Intersectio caput altera coda vocatur

Ad duas sectiones dum Luna iungitur Soll

Obscurat radios Solis conspectui nostro

Exhinc Eclipsim patitur sol: non luce carens

Totus si niger non dicitur universalis

Causat corpus maius terra: Lunaeque minus

In his cum Luna plena dat nigredinem ex se

Vimbra enim terre radios impedire solares:

Ut non illuminent si fuerit Luna totalis

Niam caret lumine est ergo mundo universalis.

Contra declaratio. Quinque sunt aspectus planetarum. Primi est
coniunctio: quando duo planetae simul in uno signo et uno gradu coniun-
guntur. Secundus est aspectus fertilis quando distans se inuenient per 60.
gradus sive per duos signa. Tertius est aspectus quartus quando
a semivice distant per 90. gradus vel per tria signa. Quartus aper-
tus est trinus: quando a semivice distant per 120. gradus: vel per qua-
tuor signa. Quintus autem aspectus sive applicatio est oppositio: sit
autem quod a semivice distant per 180. gradus: sive per sex integras signas.

Et aut sciendi vltterius q̄ zodiacus scdm latitudinē diuidit per mediu: q̄ diuides linea ecliptica appellat: t̄ semp sub ea Sol mouet. Luna aut semp est extra eandē linea: nisi cū fuerit cum capite draconis aut cauda que duo loca sunt intersectioes duorum dictorum circulum: scz deferentis Zune t̄ ecliptice. Cū ergo fuerit distinctio Solis t̄ Zune circa caput vel caudā: tunc communiter generat Eclipsis solis. Et hoc taliter: q̄t̄ Luna interponit q̄ est p̄pinqiō terre q̄ Sol: iter aspectū nostrū t̄ radios solares. Et talis Eclipsis si fuerit totalis non est totalis vel vniuersalis in toto orbe. Et ratio est: q̄r Sol ex tali eclipsatiōe nō perdit lumē: ergo ad p̄uincias extremales versus meridiē vel septentrionē radios suos p̄ducit. Sed cū fuerit eoꝝ oppositio in his locis: tūc vt i plurimi Luna eclipsiat: t̄ hoc p̄p̄ positionē terre int̄ luna t̄ radios solares: qm̄ Luna careret lumine p̄prio: sed id qd̄ habet lumē ex Sole recipit: ergo cū aliquod venient obſtaculū sicut r̄mbra terre tūc necessariū est ipsam eclipsari vel totā vel aliquā eius partē t̄ hinc est q̄ sub ea quantitate q̄ nobis Luna apparet eclipsata sub eadē oībus alīs regiōib⁹ eodeq̄ tpe apparet qd̄ in Sole (vt supra dictū est) minime fieri aduertimus.

C Capitulum duodecimum.

D motu Solis.

Tur. gre. arictem: stis. o. taurum: pin. ne geminosq̄:

Bar. ce. cancrum: mar. gar. leone: hyp. eu. virginitate

Lili. crux. libram: col. cal. scorpiouem: sagittarius: tin. bric.

Al. ma. caprum: ven. di. aquarium: ap. sco. la. pisces

Sillabe he introitum in signa solis dicunt.

Motum solis alicuius diei si scire cupis.

Mumerus a prescripta sillaba gradum monstrat.

C P̄o declaratiōe nota. Motus solis taliter pcedit q̄ omni die gradu fere vni pertransit. Et in diebus p̄scriptaꝝ sillabasꝝ introitua in signa zodiaci ipsius erisit: ita q̄ i illa sillaba Tur ingreditur Sol arietē: t̄ in illa sillaba est in primo gradu arietis. Bre in secundo gradu arietis: ri in tertio arietis gradu: t̄c. Et ergo quoties sci- re motum Solis desideras: cōsidera sillabā precedentē proximam in his metris iū distantia numerali ad sillabam tui diei propositū: t̄ quo intermedie sillabe cum dictis fuerint tot gradus signi illius erūt i quo Sole queris. Verbi gratia. In illa sillaba Mat gor. t̄c. si motum Solis scire cupio: prima sillaba immediate in metris precedēs est eu, circa quam est virgo: t̄ nat est: 25, ab ea: ergo ipso die Sol est in 25, gradu virginis.

C Capitulum tredecimum.

De motu Lune.

Li.bi.mat.cta.san.ius.ni.ben.aff.um re.si.kat.mas:

In prescriptis sillabis radix iniciatur

Signi Lune facies initium capit anni.

Numera ad propositam sillabam tue diel

Signa ordinatim a radice initiali do

Aquea tripla:cetera in numerando dupla:

Circulum iterum cum exibant renumerentur.

A christo millesimo quinquecenti nasciuitate

Atq; duodecimo:facies prima cancri nota

Radicem ex his declarent anni futuri.

C Pro declaratione sciendi. Quod in primo metro ponunt̄ sillabe dieꝝ sup̄ quibus radix signi lune inchoat̄. Et ab eadē radice inchoādo primo numerent̄ sillabe ad aliquē propositū tibi dī: & hoc a proxima sillaba que in metro eandē pcedit. Habito numero sillabarū in digitis: numerent̄ etiā & signa in iuncturis digitoꝝ: a radice inchoādo scdm ordīne eoꝝ: ita tñ q signa aquæa tripent̄: sicut Cäcer:Scorpio: & Pisces: & alia duplent̄: & sic numerando i iunctura tui digitii propositi uniuenes signū Lune & vtrū sit prima eius facies secunda aut tercia. B̄ea exep̄li. Anno. 1512. in illa sillaba crux cū voluero scire motu Lune aspicio ad metrū videlicet ad sillabā que precedit iam dictā: & ipsa est um. Hunc numerabo ab illa sillaba usq; ad sillabā crux: ut sic um seph ha. &c. & sunt. ii. sillabe: ergo iam in istis iuncturis numerabo facies signoꝝ: & hoc initū a radice accipiendo. Et q anno pdicto prima facies Canceris est radix. Hunc ab ea iniciādo sic. Cäcer.can.ca. & eo.leo.virg.virg.& lib.lib. Scorp. scorpi. ergo in die Crucis luna erit in scdā facie Scorpionis. Et radices signoꝝ Lune p alijs annis taliter manifestabunt̄ tibi. Hisera fillabas posterioris Decēbris incipiēdo scz Das: vt sic. Das: mo. do. nat. steff. io. pu. tho. me. fil. Cr: ipsa in fillabā Ci primam noui anni includendo: & sunt. ii. Numerabo ergo a radice: anni alicuius propositi. Sit exempli gratia. 1512. usq; ad sillabam primam anni scilicet Ci. & venit. 2. facies Scorpionis que est radix anni. 1513. Et hoc modo radix anni. 1514. erit. 3. facies Piscium: & anni. 1515. prima facies Leonis.

Quotus Lune his duob^z versiculis pensiculatius inueniri poterit,
Etatem Lune dupla post addito quinq^z
Quinq^z dabis signo quo Lune cepit origo.

Declaratio. In quo signo graduq; Luna noua fiat ex loco solis die nouilunii per. 12. et. 14. capitula diligenter qrito: dehinc erat e Lune id est quot dies sint a nouilunio usq; ad diem tuum ppositum numerator: et hunc dies numeri duplato: post duplicationem quinq^z addito. Considera postremo quoties quinq^z in pfecto numero habere possis: tot eni signa luna ipsa a nouilunii signo pambulauit et si q; ruitates infra scz quinarii numeri remiserint: loco cniusq; ruitatis sex in gradib^z addere poteris et satis cōmode babebis loci Lune in zodiaco. Exempli gratia volo scire locum Lune ad. 6. die Februarii Anno. i si 12. inueni punctione prime pteritam. 18. Januarij sole octauum fere gradum aq*ui* possidente. Etas lune id est a nouilunio usq; ad die ppositum scz. 6. Februarii est. 19. diev duplex erunt. 38. dies q*ibus* addo quinq^z et erunt. 43. In h*is* habeo octies q*ng* ergo luna peragrauit. 8. signa scz Aquarii: pisces: ariet*e*: tauri: geminos: ca*ru*: leon*e*: virgine: et q*r* remiserint adhuc tria: addo ter sex in gradibus et erunt. 18. grad^z. Inuenio igit^r Lunam. 6. die Februarii circa. 18 gradus libre. Ad hec q*d* cōmode negotiari liceat: d*u* Luna i illo vel altero signo repta fuerit: hec subscripta tabella breuissime aperit: Littera quidē, b in ea bonū opus, o. mali*m*, mediocre significat.

litteram temmam
Ani, tau, ge, cā, leo, vir, lib, scor, sag, ca, aq, pi,

Ad domos alie- o b o o b m o b m o b m
nas se conferre.

Iter facere. b m o b o m b o m b m m

Emere vel ven- m b o b m b o b o m b
dere.

Wedicinas la- o o o b o o b b o a b b
patuas sumere.

Domos edifi- o b o o b m o o m b b m
care.

Balneare. b m o b b o b m b o m b

Sanguinem mi- b o o b o o b m b o b
nuere.

Crimes abscin- o o o b o o b o b o m b
dere.

Gestes induere. b o o b o m b o b o o b

Seminare et o b o b o b b o o b b m & p*of*it*ur* un*um*
plantare.

Zaborare per b o m o b o m m b m o d
ignem.

b ü

CQuot horis Luna quavis nocte supra nostrum hemispherium
luceat: hec tabella (etate Lune precognita) facile cōmonstrat.

Per dies Etas lune.

1	30	0	48
2	29	1	36
3	28	2	24
4	27	3	12
5	26	4	0
6	25	4	48
7	24	5	36
8	23	6	24
9	22	7	12
10	21	8	0
11	20	8	48
12	19	9	36
13	18	10	24
14	17	11	12
15	16	12	0

Sero. Vnde. Hore. Minute

Capitulū decimūquartū: de coniunctione
et oppositione Solis et Lune.

I 2 3 4 5 6
Viod. octo. viginti sep. sed. quinque. viginti tria.

7 8 9 10 11 12 13

Tres. duo. viginti unum. decem. viginti no. octo. septem.

14 15 16 17 18 19

Viginti ser. quinto. quattuor. viginti du. vi. triginta.

Decem uicem numerū complet aureū tot et hec dictiones.

Et hanc numerū aureū eidū manifestat.

Et de se dicit numerū in quo luna nouatur.

Primo: que et radix anni totius assurgit

Viginti nouem tribus et radicilularia.

Cum horis duodecim sequentem habebis:

Dies quindecim adde lunam accipe plenam.

C Pro declaratione nota. qd in primis tribus verbis sunt. 19. dicitur: vbi una queuis numerū alicuius diei mēsis Januarii notat: vt nodus sit decimū nonū diē Januarii; octo octauū diē ianuarii. **T**e extendit autē aureus numerus ad. 19. annos: t̄ sic vna queuis dictio seruit pro auro numero: vt nodus deseruit qdī vnu habemus pro aureo numero: octo quādo duo: viginti septem quādo tria. **T**e ostendit ergo primā coniunctionē que est in Januario. Que est radix ad oēs alias coniunctiones eiusdem anni. Exempli gratia. Anno. 1517. volo scire coniunctionē: aspicio aurei numerū: t̄ inuenio. 17. p auro numero ergo decima septima dictio in ordine metri ostendit mihi diē piunctiōnis: t̄ est vigintiduo. id est vigintiduo. Itē anno saluatoris nostri. 1518 aureus numerus est. 18. ergo decima octava dictio ostendit mihi diem prime piunctiōnis: t̄ est vnd. hoc est vnoecima die Januarii est prima coniunctionē illius scz anni decimi octauī supra sesquimillesimū. Si autē sequentes piunctiōnes habere voluero: addo semp ad vnaquāc 29. dies: et. 12. horas. Si vero oppositionē: tunc ad quālibet coniunctionē addo. 15. dies. Numerū autē dierū sīm Ci si o ianus: accipio.

C Capitulū quindecimū.

De unctys hensium.

a d o g b e g c f a d f
Ja: se: mar: ap: ma: lun: iul: aug: sep: oc: no: de:

A: dam: de: ge: bat: er: ga: ci: fos: a: d: r: i: fe:

Aprilis: Iunius: September atqz November

By triginta habent: vnum reliqui superaddunt

Februarius viginti insuper octoqz dies.

C Pro declaratione. Sillabe in primo versu initia nominis duodecim mensis notant: vt ia ianuarii: se februarium. **T**e Secundus velius ferias ad primum diem cuiusvis mensis: Alij numerat dies quot vniuersisqz mensis habet visualis.

C Capitulum sedecimum. De Kalendis Monis et Idibus.

Tradens: quando. reficis: sedule: refugium: scandis:

Ruffus: calidem: scandere: refutans: sodalem: condere:

Oto tenet Ious mensis generaliter omnis.

b ij

Co inueniendo Calendas nonas et Idus cuiuslibet mensis sc̄ re debes. Quod in metris prescriptis, i.e. sunt dictiones, i.e. mensibus anni deseruientes: ita q̄ frades Januario: quando Februario: et sic de alijs. In quibus dictioribus debent solum considerari prime due littere primariū duarum syllabarū: ita q̄ prima littera deseruiat Calendis: secunda Monis: ita sc̄ q̄ quot a prima littera in ordine alphabeti fuerit tot talis mensis Calendas habet: sic et Monas littera secunde syllabe notat. Sed pro Idibus est unus modus: q̄ in omnibus mensibus octo. Et ad inueniendum predicta scias. Quod semper prima dies cuiuslibet mensis dicitur Calende per se. Post hoc sequitur Mone: ut si mensis aliquis haber. 4. Monas: dicas quarto nonas: deinde tertio nonas: deinde pridie nonas: et postmodū dicas nonne per se. Deinde post nonas in omnib⁹ mensibus sequuntur Idus: et dicas octauo idus: septimo idus: sexto idus, &c. et ultimo idus per se. Post Idus sequuntur Kalende: et dicas: si mensis aliquis habet: i.e. kalendas: decimonono kalendas: decioctauo kalendas: decioseptimo kalendas: deciosexto kalendas. &c.

C Mota ad inueniendum aliquā diem an sit kalende: an nonne: vel idus: numera primo Cisliorū usq; ad illum diem: postea operaris: ut supra dictum est. Item Mone et Idus sunt illius mensis in quo stant: sed kalende sunt semper sequentis mensis: et ab ipso denominantur: nisi kalende per se sunt illius mensis in quo ponuntur.

C Capitulum decimum septimum.

De initijs quattuor temporū anni.

Annum discerne per partes suntq; quaterne

Hec Petro detur: ceteras exinde sequentur

Hanc dabit Urbanus: autumnum Simphorianus

Festum Clementis hiemis caput est orientis.

C Mota in his versibus secundis regulā vulgaris habent initia quattuor temporū anni. Ad Astrologos aut dicta tūc ver initia cū sol arietē: estas cancrū: aut sinus librā: et hyems capricornū intrat.

C Mota, i.e. sunt signa: et illoꝝ tria semper unā quartā partem anni constituunt. Nam Aries: Taurus: Geminī: ver cōstituunt. Cancer: Virgo Leo Estatem. Libra: Scorpio: Sagittarius Autumnum. Capricornus: Aquarius: Pisces Hyemem. Et hec quattuor anni partes quattuor retinent angarias: id est quattuor ieiunia anni: ut in sequenti dicetur capitulo.

C Capitulum decimumoctauum et ultimum.

De vulgaris quattuor temporum,

feriam temporum afferane ieiunia quarantam
Cineremus que Luciam spiritum sequitur crucem.

CPro declaratione est sciendum. Quod in quartis feris propriis post festa prescripta: scilicet post diem exaltationis sancte crucis, Lucie, Cinerum, Pentecostes: ieiunia quattuor temporum ieiunantur. Et si aliquod predictorum festorum ceciderit in quartâ feriâ: quartam postponeretur ieiunio sequentem. Et ecclesia instituit ieiunia quattuor temporum. Primum in vere ideo: quia sicut tunc omnia virtutis et florent, ita etiâ in nobis virtutes debent opera virtutum: et supplani motus carnales: qui tunc magis fortes sunt in homine. Secundum in estate: ut simus vere seruenses in charitate dei. Tertium in autumno: ut in nobis fructus bonorum operum fructifcent. Quartum in hyeme: ideo quia sicut tunc solta fluunt de arboribus et herbe mortuantur: ita et in nobis moriantur vicia et superfluitates: nobis coadiuvante; cui soli peccata dimittere datum est.

CDe angaria etiam illi duo rituum in memorie commendari solent.

Vult crux lucia cinerum charismatis sancta

Et sic in angaria quarta sequens feria,

Canon.

Chi tabula subsequenti circa viuumque diem mensis duplex immortorum species offertur: prima horas: secunda minuta diurne quantitatis indicat. Sed si quis nocturnâ quantitatatem habere desiderauerit: prefatos quantitatis diurne numeros: de. 24. substrahat: et reliquum nocturnam quantitatem plane ostendit. Porro semidurum temporis quantitas indicat qua hora Sol occidit: sicut et semi nocturnum tempus ortum Solis dederat.

Tabula de longitudine dierum nocti

ut nos de tempore ortus oculisue Solis pro latitudi-
ne graduum.48.diligentissime suppurrato.

Januarius. Februarius. Martius. Aprilis.

Dies ho. mi.	Dies ho. mi.	Dies ho. mi.	Dies ho. mi.
Li 8 45	Bi 9 47	Mar 11 28	A 13 14
si 8 28	pur 9 51	ci 11 31	prid 13 17
o 8 30	blas 9 56	kun 11 34	in 13 20
la 8 32	us 9 59	ad 11 38	am 13 24
nus 8 34	ag 10 0	ri 11 42	bro 13 27
ep 8 36	dor 10 6	all. 11 46	si 13 30
val 8 38	fe 10 10	per 11 50) 13 34
er 8 40	bru 10 13	de 11 54	vest 13 37
bard 8 43	ap 10 16	co 11 57	is 13 40
Den 8 46	sco 10 19	ra 12 0	O 13 44
di 8 48	las 10 22	tur 12 3	vac 13 47
cat 8 50	ti 10 26	gre 12 6	at 13 50
oc 8 52	ca 10 29	go 12 10	q 13 54
fe 8 54	va 10 32	ri 12 14	Li 13 57
li 8 57	lent 10 36	o 12 18	bur 13 59
mar 9 0	iu 10 39	cir 12 22	ti 0 1
an 9 2	li 10 42	ger 12 25	z 14 4
pas 9 4	con 10 46	trud 12 29	va 14 7
ra 9 7	iun 10 49	al 12 32	ler 14 10
fab 9 19	ge 10 52	ba 12 35	san 14 14
ag 9 13	tulic 10 56	be 12 38	cli 14 17
vin 9 15	pe 11 0	ne 12 42	quo 14 20
cen 9 18	erum 11 4	iunc 12 45	q 14 24
ti 9 21	mat 11 8	ta 12 49	Ex 14 27
pau 9 24	rbi 11 11	ma 12 52	mar 14 30
po 9 26	am 11 14	ri 12 56	ci 14 34
no 9 29	in 11 18	a 13 0	q 14 37
bi 9 32	de 11 25	ge 13 4	vi 14 40
le 9 36		ni 13 7	ra 14 42
lu 9 39		tri 13 10	lis 14 45
mai 9 42		ce 13 14	

Tabula quantitatis dierū pro latitudine graduum.48.

Maius.	Iunius.	Julius.	Augustus.
Dies ho. mi.	Dies ho. mi.	Dies ho. mi.	Dies ho. mi.
Phil 14 48	Mic 15 46	Jul 15 38	De 14 24
sig 14 50	mar 15 47	pro 15 35	steph 14 21
crux 14 52	cr 15 48	cess 15 33	steph 14 18
flor 14 55	as 15 49	Yo 15 32	proth 14 16
got 14 58	bo 15 50	al 15 30	os 14 14
Jo 15 0	ni 15 50	oc 15 28	sixt 14 11
an 15 3	fat 15 51	vil 15 26	aff 14 7
la 15 6	iui 15 51	ki 15 25	ci 14 4
tin 15 7	pri 15 52	li 15 23	ro 13 0
ne 15 9	nii 15 52	fra 15 21	Zau 13 57
pi 15 11	bar 15 52	ben 15 20	ti 13 54
ne 15 12	ce 15 52	mar 15 17	bur 13 51
ser 15 14	ri 15 52	ham 15 14	byp 13 47
r 15 17	ni 15 52	ri 15 12	eu 13 44
soph 15 20	vi 15 52	ap 15 10	Gump 13 41
ma 15 22	te 15 51	post 15 8	ti 13 37
ius 15 24	qs 15 51	al 15 6	o 13 34
in 15 26	mar 15 50	ar 15 3	a 13 31
bac 15 28	pro 15 50	nol 14 0	ga 13 27
se 15 30	thas 15 49	phus 14 58	bern 13 24
ri 15 32	alb 15 49	brak 14 56	har 13 21
e 15 33	acb 15 48	mog 14 53	ti 13 17
re 15 35	a 15 47	ap 14 50	mo 13 14
net 15 36	Jo 15 45	cris 14 48	Bar 13 11
Dr 15 37	an 15 44	Jac 14 45	tho 13 7
ba 15 39	Jo 15 43	all 14 42	lo 13 4
ni 15 40	dor 15 41	mar 14 39	ruff 13 0
pe 15 41	le 15 40	pau 14 36	Bug 12 56
de 15 42	De 15 38	sin 14 34	col 12 52
cris 15 43	pau 15 37	ab 14 31	auc 12 49
pe 15 44		doll 14 27	ti 12 45

Tabula quantitatis dierū pro latitudine graduum.48.

	September.	October.	November.	December.			
	Dies ho. mi.	Dies ho. mi.	Dies ho. mi.	Dies ho. mi.			
E	12 42	RE	10 0	Om	9 18	De	8 14
gi	12 39	MI	10 56	ne	9 15	cem	8 13
di	12 36	Q	10 53	no	9 12	ber	8 12
un	12 34	Fran	10 49	ucim	9 10	bar	8 12
sep	12 32	cis	10 46	ber	9 8	ba	8 11
ba	12 29	ci	10 43	le	9 5	Hi	8 10
bet	12 26	mar	10 40	on	9 2	col	8 9
nat	12 22	cus	10 36	qua	9 0	Loni	8 9
gor	12 18	di	10 33	the	8 57	cep	8 8
gon	12 14	ge	10 30	o	8 54	r	8 8
pro	12 10	ar	10 26	mar	8 52	al	8 8
tbl	12 7	te	10 23	tin	8 50	ma	8 8
Q	12 3	col	10 20	bric	8 48	Zu	8 8
Crx	12 0	ca	10 16	ti	8 44	ci	8 8
nic	11 57	lix	10 13	us	8 40	a	8 8
cu	11 53	gal	10 10	ot	8 38	san	8 8
lam	11 50	le	10 6	post	8 36	ctus	8 9
per	11 46	lu	10 3	hec	8 34	ab	8 10
ti	11 42	cas	9 0	e	8 32	in	8 10
Q	11 38	vel	9 56	li	8 30	de	8 11
math	11 35	vnd	9 53	pre	8 28	Tho	8 12
tau	11 31	se	9 50	ce	8 26	mas	8 13
ri	11 28	ue	9 46	cle	8 25	mo	8 15
ru	11 25	ri	9 43	cris	8 24	do	8 16
per	11 22	cris	9 40	Lath	8 22	Mat	8 17
vir	11 18	san	9 36	coll	8 21	steph	8 19
dam	11 15	ti	9 33	ra	8 20	Jo	8 20
yentz	11 11	Si	9 30	di	8 18	pu	8 22
Wich	11 8	mo	9 26	sac	8 17	tho	8 24
ier	11 5	njs	9 23	An	8 16	me	8 26
		volf	9 20			sil	8 28

Vienne Pannomie in edibus Joannis Sim
grely. Anno salutis.1517.

Astronomia

1. anno.

2. Syss

I. II.

